

vaig entendre bé). Però aquí si gaire contacte hi ha amb *reviscolar* serà secundari, car això deu anar, junt amb *revescós*, amb els derivats de *vesc/visc*. —

⁵ Sembla que ja n'hi ha alguna dada llatina: «*revitare*: περικαμψα» (CGL I, 174.31), mot grec que indica 'torsió i retorsió'. No és clar un *rebitèrre* «revenir» que hom creu trobar en Plaute i amb variant *revitere* en un hagiògraf palco-cristià. — ⁶ Hi ha es-

crúpols fonètics: essent breu la *i* inicial (segons l'etim. ll. i els descendents romànics cast.-port. *bel-*

fo, oc. *befi*), això i la pèrdua de la *-d-* sense síncope en *-fd-*, obligarien a admetre un tractament fonètic, mig-savi. Acceptable, si bé notem que el cat. *bifia*, *BIFI*, s'expliquen com a descendents també populars, amb regressió de *é* a *i*, per metafo-

nia en *béjia*, ¹⁵ ço que en francès està descartat fonèticament. Llavors cal rebutjar el suposat ll. vg. **BIFILIS* que hauria donat *be-* forçosament, essent evolució de una antiga forma llatina. L'etimologia *bifidus* la hi suggeria a De Poerck ja el mer fet que en el dicc. de Bloch el cultisme fr. *bifide* és el mot que segueix immediatament a *biffer*. Ciència etimològica barata, còmoda: siguem «moderns»! — ⁷ La rima indica accentuació *miféu*, per tant no pensi ningú que això pugui venir d'un **bifeu* prestant suport a la idea de De Poerck; hi ha algun cas en les *Lleg.* d'accent desplaçat, però és rar i més fort seria encara amb dif-

tong final. La terminació de *mifeu* serà deguda a la influència dels parònims i sinonimoides *menyspreu* i *féu*. — ⁸ També des de Gènova i amb aqueixa ultracorreció va passar després al logud. *bidanda* 'marcarons' (MLWagner, ASNSL CXL, 245). Una forma *vivanda* refeta com la italiana es troba en alguns textos aragonesos medievals: «quando fuere cercada por mar e por tierra --- no y entrará *bivanda*» ³⁵

a. 1304 plans d'atac conjunt contra Almeria, l'any 1304, dels cat., arag. i cast. (BABL III, 322); Recontamiento de *Alixandre* per un morisc arag. del segle XVI (RHisp. LXXVII, 456). — ⁹ La gran extensió que han pres les formes del tipus *vitent*, *vitenc*, *vi-*

tal, fins al llenguatge popular fa menys sorprenent el fet xocant que en gascó estigui gairebé generalitzada la forma *vito/vite/vita*; no és de la Vall d'Aran ni crec que s'hagi dit mai altra cosa que *bida* a la Vall, però l'àrea de la forma en *-t-*, comença ar-

ran dels límits de la vall, ja a Melles, primer poble passat el Pont de Rei, a l'alt Coserans, sota la vall de Luixon, i el Comenge fins a Martres-Tol. i segueix paral·lel a la Garona fins a l'altura de Montauban; *bido*, però, en el tolosà i alt Arieja, des d'Aulús a Couflens («on se gagne la vie», ALGc IV, 1121). ³⁰

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: font *viva*, aigua *viva*, penya *viva*, roca *viva*, pedra *viva*, flama *viva*, llàgrimes *vives*, donació entre *vius*, donació inter *vivos*, viu m., de viu en viu, *vivaç*, *viva-*

citad, *vivalló*, *vivarró*, *vivetó*, *viveró*, *vivatxo*, *vivaratxo*, *vivid*, *vivaçment*, *vividament*, *vivament*, *vivesa*, *vivea*, *vivor*, *viver*, *Viver*, *viveret*, *Gorg del Viver*, *Lo Viver*, *Toll del Viver*, aigua *vivera*, *vivers*, ⁶⁰ *+viveris-*

ta, *viver d'arròs*, el *Viver de Muscardó*, *viero*, *vivàrium*, *avivar*, *avivar-se* de llèmenes, *avivat*, *avivador*, *avivació*, *avivament*, *aviver*, *avivolar*, *aviuar*, *aviugansa*, *avivigar*, *viure*, *vivim*, *vivem*, *viva*, *vives*, *visc*, *revisc*, *viscren*, *visquí*, *visqués*, *-quessen*, *viscut*, *viu* pres. 1, *visc*, *visca*, *viven*, *viuen*, *vivits*, *vixca*, *viscam*, *visqué*, *-eren*, *vissem*, *viva-déu*, *visquent*, *visquiva*, *vivir*, *viure* m., *Beniure*, *Beviure*, *Biure*, *Viure*, *Vall d'Enviure*, *Vidabona*, *viures* 'aliments', *queviures*, *queviure*, *vivent* adj., *vivent* m., *vivints* m., *viventa*, *vivent*, ger., *vivència*, *vivander*, *vivandera*, *vivenda*, *vidor*, *vivable*, *vivany*, *vivot*, *vivotejar*, *conviuere*, *convivent*, *convivència*; *convictori*, *convictor*, *desviure's*, *malviure*, *malvivent*, *sobreviure*, *sobrevivent*, *sobrevivència*, *sobrevivença*, *supervivent*, *supervivència*, *reviure*, *revivar*, *revivall*, *revivalla*, *revivament*, *reviu*, *revígol*, *rediviú*, *reviscolar*, *reviscolat*, *reviscolada*, *reviscolador*, *reviscolament*, *reviscolança*, *reviscolari*, *revidar*, *revida*, *revidi*, *revidalles*, *revidament*, *revidea*, *revifar*, *remifada*, *remifadament*, *mifeu*, *miço*, *miça*, *revifalla*, *revifada*, *revifador*, *revifament*, *revifor*, *revif*, *vianda*, *viandes*, *viandes fredes*, *viandada*, *viander*, *viandeta*, *viandona*, *vital*, *vidal*, *vitalici*, *vitalicista*, *vitalistes*, *vitalisme*, *vitalitat*, *vitalitzar*, *vitalització*, *vitamina*, *vivificar*, *vivificament*, *vivificant*, *vivificatiu*, *vivificació*, *revivificar*, *revivificant*, *revivificació*, *revivificable*, *revivificador*, *revivificatiu*, *reviscent*, *reviscència*, *vivific*, *vivipar*, *vivisecció*, *vivisector*, *vida*, *en vida*, *per vida* de ---, *via*, *viable*, *viabilitat*, *vitent*, *vitenc*, *vidassa*, *mala vida*, *malavidós*, *avidar*, *avidar-se*, *avidolar-se*, *virtualla*, *vitalla*, *virtualles*, *victualla*, *vitoulla*, *virtuall*, *avituallar*, *virtuallar*, *avituallament*, *avituallador*, *virtuallador*, *vivendo* [n. 2], *enreisclat* [n. 4], *enreisclar* [n. 4].

²⁰ *viuifalla*, *viuifada*, *viuifador*, *viuifament*, *viuifor*, *viuif*, *vianda*, *viandes*, *viandes fredes*, *viandada*, *viander*, *viandeta*, *viandona*, *vital*, *vidal*, *vitalici*, *vitalicista*, *vitalistes*, *vitalisme*, *vitalitat*, *vitalitzar*, *vitalització*, *vitamina*, *vivificar*, *vivificament*, *vivificant*, *vivificatiu*, *vivificació*, *revivificar*, *revivificant*, *revivificació*, *revivificable*, *revivificador*, *revivificatiu*, *reviscent*, *reviscència*, *vivific*, *vivipar*, *vivisecció*, *vivisector*, *vida*, *en vida*, *per vida* de ---, *via*, *viable*, *viabilitat*, *vitent*, *vitenc*, *vidassa*, *mala vida*, *malavidós*, *avidar*, *avidar-se*, *avidolar-se*, *virtualla*, *vitalla*, *virtualles*, *victualla*, *vitoulla*, *virtuall*, *avituallar*, *virtuallar*, *avituallament*, *avituallador*, *virtuallador*, *vivendo* [n. 2], *enreisclat* [n. 4], *enreisclar* [n. 4].

²⁵ *viuifalla*, *viuifada*, *viuifador*, *viuifament*, *viuifor*, *viuif*, *vianda*, *viandes*, *viandes fredes*, *viandada*, *viander*, *viandeta*, *viandona*, *vital*, *vidal*, *vitalici*, *vitalicista*, *vitalistes*, *vitalisme*, *vitalitat*, *vitalitzar*, *vitalització*, *vitamina*, *vivificar*, *vivificament*, *vivificant*, *vivificatiu*, *vivificació*, *revivificar*, *revivificant*, *revivificació*, *revivificable*, *revivificador*, *revivificatiu*, *reviscent*, *reviscència*, *vivific*, *vivipar*, *vivisecció*, *vivisector*, *vida*, *en vida*, *per vida* de ---, *via*, *viable*, *viabilitat*, *vitent*, *vitenc*, *vidassa*, *mala vida*, *malavidós*, *avidar*, *avidar-se*, *avidolar-se*, *virtualla*, *vitalla*, *virtualles*, *victualla*, *vitoulla*, *virtuall*, *avituallar*, *virtuallar*, *avituallament*, *avituallador*, *virtuallador*, *vivendo* [n. 2], *enreisclat* [n. 4], *enreisclar* [n. 4].

³⁰ *viuifalla*, *viuifada*, *viuifador*, *viuifament*, *viuifor*, *viuif*, *vianda*, *viandes*, *viandes fredes*, *viandada*, *viander*, *viandeta*, *viandona*, *vital*, *vidal*, *vitalici*, *vitalicista*, *vitalistes*, *vitalisme*, *vitalitat*, *vitalitzar*, *vitalització*, *vitamina*, *vivificar*, *vivificament*, *vivificant*, *vivificatiu*, *vivificació*, *revivificar*, *revivificant*, *revivificació*, *revivificable*, *revivificador*, *revivificatiu*, *reviscent*, *reviscència*, *vivific*, *vivipar*, *vivisecció*, *vivisector*, *vida*, *en vida*, *per vida* de ---, *via*, *viable*, *viabilitat*, *vitent*, *vitenc*, *vidassa*, *mala vida*, *malavidós*, *avidar*, *avidar-se*, *avidolar-se*, *virtualla*, *vitalla*, *virtualles*, *victualla*, *vitoulla*, *virtuall*, *avituallar*, *virtuallar*, *avituallament*, *avituallador*, *virtuallador*, *vivendo* [n. 2], *enreisclat* [n. 4], *enreisclar* [n. 4].

³⁵ *viuifalla*, *viuifada*, *viuifador*, *viuifament*, *viuifor*, *viuif*, *vianda*, *viandes*, *viandes fredes*, *viandada*, *viander*, *viandeta*, *viandona*, *vital*, *vidal*, *vitalici*, *vitalicista*, *vitalistes*, *vitalisme*, *vitalitat*, *vitalitzar*, *vitalització*, *vitamina*, *vivificar*, *vivificament*, *vivificant*, *vivificatiu*, *vivificació*, *revivificar*, *revivificant*, *revivificació*, *revivificable*, *revivificador*, *revivificatiu*, *reviscent*, *reviscència*, *vivific*, *vivipar*, *vivisecció*, *vivisector*, *vida*, *en vida*, *per vida* de ---, *via*, *viable*, *viabilitat*, *vitent*, *vitenc*, *vidassa*, *mala vida*, *malavidós*, *avidar*, *avidar-se*, *avidolar-se*, *virtualla*, *vitalla*, *virtualles*, *victualla*, *vitoulla*, *virtuall*, *avituallar*, *virtuallar*, *avituallament*, *avituallador*, *virtuallador*, *vivendo* [n. 2], *enreisclat* [n. 4], *enreisclar* [n. 4].

⁴⁰ *viuifalla*, *viuifada*, *viuifador*, *viuifament*, *viuifor*, *viuif*, *vianda*, *viandes*, *viandes fredes*, *viandada*, *viander*, *viandeta*, *viandona*, *vital*, *vidal*, *vitalici*, *vitalicista*, *vitalistes*, *vitalisme*, *vitalitat*, *vitalitzar*, *vitalització*, *vitamina*, *vivificar*, *vivificament*, *vivificant*, *vivificatiu*, *vivificació*, *revivificar*, *revivificant*, *revivificació*, *revivificable*, *revivificador*, *revivificatiu*, *reviscent*, *reviscència*, *vivific*, *vivipar*, *vivisecció*, *vivisector*, *vida*, *en vida*, *per vida* de ---, *via*, *viable*, *viabilitat*, *vitent*, *vitenc*, *vidassa*, *mala vida*, *malavidós*, *avidar*, *avidar-se*, *avidolar-se*, *virtualla*, *vitalla*, *virtualles*, *victualla*, *vitoulla*, *virtuall*, *avituallar*, *virtuallar*, *avituallament*, *avituallador*, *virtuallador*, *vivendo* [n. 2], *enreisclat* [n. 4], *enreisclar* [n. 4].

⁴⁵ *viuifalla*, *viuifada*, *viuifador*, *viuifament*, *viuifor*, *viuif*, *vianda*, *viandes*, *viandes fredes*, *viandada*, *viander*, *viandeta*, *viandona*, *vital*, *vidal*, *vitalici*, *vitalicista*, *vitalistes*, *vitalisme*, *vitalitat*, *vitalitzar*, *vitalització*, *vitamina*, *vivificar*, *vivificament*, *vivificant*, *vivificatiu*, *vivificació*, *revivificar*, *revivificant*, *revivificació*, *revivificable*, *revivificador*, *revivificatiu*, *reviscent*, *reviscència*, *vivific*, *vivipar*, *vivisecció*, *vivisector*, *vida*, *en vida*, *per vida* de ---, *via*, *viable*, *viabilitat*, *vitent*, *vitenc*, *vidassa*, *mala vida*, *malavidós*, *avidar*, *avidar-se*, *avidolar-se*, *virtualla*, *vitalla*, *virtualles*, *victualla*, *vitoulla*, *virtuall*, *avituallar*, *virtuallar*, *avituallament*, *avituallador*, *virtuallador*, *vivendo* [n. 2], *enreisclat* [n. 4], *enreisclar* [n. 4].

⁵⁰ *viuifalla*, *viuifada*, *viuifador*, *viuifament*, *viuifor*, *viuif*, *vianda*, *viandes*, *viandes fredes*, *viandada*, *viander*, *viandeta*, *viandona*, *vital*, *vidal*, *vitalici*, *vitalicista*, *vitalistes*, *vitalisme*, *vitalitat*, *vitalitzar*, *vitalització*, *vitamina*, *vivificar*, *vivificament*, *vivificant*, *vivificatiu*, *vivificació*, *revivificar*, *revivificant*, *revivificació*, *revivificable*, *revivificador*, *revivificatiu*, *reviscent*, *reviscència*, *vivific*, *vivipar*, *vivisecció*, *vivisector*, *vida*, *en vida*, *per vida* de ---, *via*, *viable*, *viabilitat*, *vitent*, *vitenc*, *vidassa*, *mala vida*, *malavidós*, *avidar*, *avidar-se*, *avidolar-se*, *virtualla*, *vitalla*, *virtualles*, *victualla*, *vitoulla*, *virtuall*, *avituallar*, *virtuallar*, *avituallament*, *avituallador*, *virtuallador*, *vivendo* [n. 2], *enreisclat* [n. 4], *enreisclar* [n. 4].

VIUDA i VIUDO, dels ll. *vīdŭa*, *vīdŭus*, id.; la forma més antiga fou *viuua*, que venia de *VIDUA* segons la fonètica catalana normal (com *minva* de *MĪNŪA* i anàlegs), al costat de la qual els juristes introduïren la variant llatina artificiosa, *vidua*, i d'una transacció entre les dues, resultà la forma general i moderna *viuda*, única viva en la llengua, i la més recomanable; el masculí modern s'extragué de l'antic *viso* o *vido* per adaptació al femení. □ 1.ª doc.: *viuva*, *vilva* són les formes de Llull i altres coetanis; *viuda* ja apareix a la fi del S. XIII i també en Llull; de *vidua* no hi exs. catalans segurs fins al S. XIV, però *viuda* predomina ja en tota l'E. Mj. en els textos no llatins.

En termes generals és just tot el que diu *AlcM*, si prescindim de la falsa mesura *vidua* del mot llatí (que té i breu, amb *i* romànica, en part, per metafo-

davant *u*), i de la cita de *Blanq.* (NCL. I, 265.10, ed. Val. 1914, p. 6), que pertany a la part de l'obra no transmesa en manuscrits.

Però la forma *viuda* és de tota l'E. Mj., ja S. XIII, començant pels *Cost. Tort.* (1273): «açò desús dit, és entès en les fembres vèrgens, e no en les *viudes*», «dones *viudes* que prenen marit dins l'an que lur marit serà mort, no són ni romanen infamis» (Ol., p. 77; II, viii, 6, i passim); *Consolat de Mar* (ed. Moliné,